

sreda, 18.05.2005.

[Otvorena sednica]

[Optuženi je ušao u sudnicu]

... Početak u 14.22h

SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.

Izvolite sjesti.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pozdravljam sve u sudnici i molim tajnicu da najavi predmet.

GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dobar dan, časni Sude. Ovo je predmet IT-00-39-T, *Tužitelj protiv Momčila Krajišnika*.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem tajnici.

Gospodine Stewart, jeste li spremni za unakrsno ispitivanje?

G. STEWART: [simultani prevod] Da.

SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Shvatio sam da postoji nekoliko tehničkih pitanja na koje biste htjeli skrenuti pozornost Vijeća. Gospodo poslužiteljice, mislim da možete potražiti svjedoka i uvesti ga u sudnicu.

G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam pregledao nacrt transkripta i htio bih skrenuti pozornost Vijeća na dvije pogreške. Obje stvari sam raspravio sa gospodinom Stewartom i mi smo se dogovorili da ćemo to riješiti stipulacijama. Prva pogreška pojavljuje se na stranici -

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kojega datuma?

2 G. HARMON: [simultani prevod] Jučerašnji transkript. Dakle na stranici
3 13030 u retku 10. Pogreška je sljedeća: skraćenica UNTSO – a to bi trebalo biti
4 Organizacija za nadgledanje primirja Ujedinjenih naroda. Umjesto riječi "*truce*",
5 "primirje", u zapisnik je ušla riječ "*truth*" na engleskom jeziku, što znači
6 "istina". Dakle to treba ispraviti.

7 Druga pogreška je na stranici 13054, u retku 16, jučerašnjeg
8 transkripta, gdje general Wilson opisuje tipove teškog naoružanja koji su bili
9 na raspolaganju bosanskim Srbima.

10 Dakle tu bi trebalo stajati da je bilo riječ o topovima od 120 mm. Ja
11 sam ovo pitanje pokrenuo sa gospodinom Stewartom. Došlo je do pogreške. U
12 zapisniku stoji 160 molim. Gospodin Stewart pristaje da je to doista greška.

sreda, 18.05.2005.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudske postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 [Svedok je ušao u sudnicu]

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan, gospodine Wilson.

3 SVEDOK: Dobar dan, časnici Sude.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Htio bih Vas podsjetiti na to da ste još
5 uvijek pod obvezom svečane izjave koju ste dali na početku svojeg svjedočenja.
6 Odvjetnik Obrane sada će Vas unakrsno ispitivati.

7 SVEDOK: JOHN WILSON

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Stewart.

9 Unakrsno ispituje g. Stewart

10 P: Gospodine Wilson, ja se ispričavam svima koji prate ovo suđenje u
11 Australiji, putem Interneta, što Vas neće unakrsno ispitivati moja
12 subraniteljica, koja je Australka, nego će se morati zadovoljiti mnome.

13 Dakle na početku htio bih razjasniti nekoliko manjih stvari u vezi s
14 Vašim kretanjima o kojima ste govorili na početku svojeg svjedočenja. U Vašem
15 konačnom izvještaju koji ste podnijeli na kraju svoje misije – riječ je o
16 dokaznom predmetu P720, a izvještaj od 15. novembra 1992. – Vi na drugoj
17 stranici, u paragrafu 4 navodite gdje ste se točno nalazili u kojem trenutku
18 tijekom te emisije. Pod točkom (I), 29. april do 9. maja 1992., ovdje stoji:

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 "CMO, vraća se u UNTSO." Možete li nešto reći o tome?

2 O: Ja sam otišao iz Sarajeva otprilike 29-og i vratio sam se u Jeruzalem
3 kako bih se tamo sastao sa svojom suprugom, koja se vraćala u Australiji. Ona je
4 ostala u Jeruzalemu nakon što sam ja bio raspoređen na misiju u bivšoj
5 Jugoslaviji.

6 P: U redu. Htio sam da mi to objasnite. Dakle iz Jeruzalema ste se
7 najvjerojatnije vratili negdje oko 9. maja i nakon toga ste otišli ponovno u
8 Beograd, a iz Beograda ste otišli u Sarajevo. Da li je to tačno? Jer gledam
9 transkript jučerašnjeg iskaza i Vi na stranici 24 te verzije transkripta kažete
10 da ste 13. maja iz Beograda otputovali u Sarajevo. Dakle iz Jeruzalema vratili
11 ste se u Beograd i nakon toga otišli u Sarajevo?

12 O: Da, to je tačno. I sjećam se da je to bilo 13. maja. Imam dobre
13 razloge da se sjećam tog datuma.

14 P: Dakle Vi ste se u Sarajevo vratili 13-og, a UNPROFOR kao organizacija
15 premjestio se u Beograd. Međutim Vi ste ostali u Sarajevu do 25. juna?

16 O: 25-og ili 24-og juna. Nisam sasvim siguran. Ja sam rekao 24-og, a
17 ovdje stoji 25-og.

18 P: Pa, gospodine Wilson, ni Vas ni brine ta mala razlika, niti Vijeće ne
19 brine, niti mene.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle na osnovi ovoga što ste rekli i što ste rekli jučer, prvih
2 nekoliko mjeseci Vaše misije Vi ste bili usredotočeni više na Hrvatsku nego na
3 Bosnu, je li tako?

4 O: Gotovo isključivo sam bio usredotočen na Hrvatsku do otprilike 22.
5 marta, kada je UNPROFOR raspoređen i na područje Bosne i Hercegovine. I od tog
6 trenutka počeo sam se baviti raspoređivanjem vojnih promatrača na dva područja,
7 o čemu sam govorio i jučer.

8 P: Bez obzira na poteškoće koje ste imali dok ste se upoznavali sa ovim
9 područjem, može se reći – što se tiče Bosne i Hercegovine – u januaru i februaru
10 1992. Vi niste mnogo toga znali o tom području.

11 O: Da, to je točno. U januaru i februaru vrlo malo sam toga znao o Bosni
12 i Hercegovini, no tijekom mog boravka na području bivše Jugoslavije, ja sam
13 prikupljao sve više informacija, i u martu sam sasvim sigurno mnogo toga više
14 znao.

15 P: Jer jučer ste rekli, na stranici 10, da je Vama rečeno da ukoliko
16 sukob iz Hrvatske pređe na Bosnu i Hercegovinu, da će to biti mnogo
17 kompliciraniji i složeniji sukob, i rekli ste kako Vas je u tom trenutku

1 iznenadilo da netko govorili o širenju sukoba. Mislim da se na osnovi te
2 konverzacije može zaključiti da ste te informacije dobili od hrvatske strane.
3 Dakle to je bilo početkom 1992. To je bilo u januaru i februaru 1992., je li
4 tako?

5 O: Da, januar, februar. Najvjerojatnije februar. Nisam to čuo od
6 hrvatskih političara nego od hrvatskih vojnih stručnjaka.

7 P: U istom tom izvještaju koji je pred Vama rekli ste, a to stoji u
8 paragrafu 6... Rekli ste da se taj paragraf tiče prvenstveno Hrvatske, a u
9 paragrafu 7 govorite o području Bosne. Gospodin Harmon Vam je postavio pitanja o
10 tome odakle imate informacije i Vi ste rekli da se informacije temelje na Vašim
11 osobnim iskustvima, kontaktima sa političkim i drugim vođama, kontaktima s
12 ljudima na terenu. I onda ste rekli: "Ono što sam vidio tijekom boravka od
13 gotovo 12 mjeseci u UNPROFOR-u, također i na osnovi mojih osobnih kontakata sa
14 političarima na najvišoj razini..."

15 Kada govorite o tih 12 mjeseci u UNPROFOR-u, dakle od novembra 1992., to
16 se odnosi i na Hrvatsku, a ne samo na Bosnu i Hercegovinu. Djelomično se odnosi
17 i na Srbiju. Dakle Vi ste kontaktirali s političarima iz sva ta tri područja?

18 O: Da, kontaktirao sam i sa predsjednikom Miloševićem, i sa
19 predsjednikom Tuđmanom.

1 P: Što se tiče Vaših osobnih kontakata sa gospodinom Krajišnikom, možemo
2 li to sažeti ovako: kao prvo, kažete da ste se s njim susreli jedan dan tijekom
3 pregovora o sarajevskom aerodromu?

4 O: Točno.

5 P: Ponovno ste se s njim susreli, kao što ste to opisali, u više
6 navrata, kada ste i Vi, i on u različitim svojstvima bili prisutni na
7 međunarodnoj konferenciji, odnosno sastancima u okviru međunarodne konferencije
8 u prvoj polovici 1993. godine?

9 O: Da, to je točno.

10 P: Sjećate li se da ste gospodina Krajišnika također sreli u jednoj
11 situaciji kada ste otišli na Pale. Tamo je bio prisutan i general Panić. Sjećate
12 li se toga?

13 O: Ne, ne sjećam se. Ja se sjećam da sam generala Panića sreo u
14 Lukavici, a on je došao i u zgradu PTT-a i ja sam ga onda prebacio u kasarnu
15 "Maršal Tito", gdje sam ga ostavio i idućeg jutra ponovno pokupio, no ne sjećam
16 se da sam ga susreo na Palama. Ne sjećam se da sam uopće otišao na neki sastanak
17 na Pale. Vjerojatno sam tamo bio krajem... u drugoj polovici 1992. Vjerojatno
18 sam otišao na položaj gdje se nalazila srpska artiljerija u blizini Pala, ali ne
19 sjećam se nikakvog sastanka na Palama.

20 P: No ako gospodin Krajišnik kaže da Vas je on doista susreo u jednoj
21 situaciji na Palama, Vi nećete na to reći da tome nije bilo tako, no ne sjećate
22 se toga?

1 O: Da. Žao mi je, ne sjećam se.

2 P: No možemo dodati jedan takav sastanak na ovaj popis susreta. Dakle
3 možemo govoriti o tri kategorije susreta: susret u okviru pregovora o aerodromu,
4 susreti u okviru međunarodne konferencije i taj jedan susret, je li tako?

5 O: Ja sam se s njime više puta susretao. Bio sam s njim na istom
6 području; bio sam s njim u istoj prostoriji i u Ženevi, i na drugim mjestima.

7 P: Vi, zapravo, nikada s njim niste osobno razgovarali, je li tako?

8 O: Ne mogu se sjetiti da sam s njim razgovarao.

9 P: Da ste s njim razgovarali, to bi moralo biti uz pomoć prevoditelja,
10 je li tako? Jer mislim da ste rekli da niste govorili u jednom trenutku jezik
11 gospodina Krajišnika?

12 O: Pa, ja sam, zapravo, rekao da gospodin Krajišnik nije govorio
13 engleski.

14 P: Da, točno. Upravo i to ste rekli.

15 Što se tiče ovih pregovora o aerodromu koje ste opisali, posljednji dan
16 za koji kažete da je gospodin Krajišnik došao na te pregovore, je li to bio isti
17 onaj dan za koji se sjećate da je tada i potpisan sporazum?

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 18.05.2005.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 O: Da.

2 P: Jeste li bili prisutni prilikom potpisivanja?

3 O: Mislim da jesam.

4 P: I što ste vidjeli, tko je potpisao?

5 O: Mislim da je doktor Karadžić potpisao u ime Srba.

6 P: Tog posljednjeg dana – i, kao što Vi kažete, to je bio jedini dan
7 kada je gospodin Krajišnik bio prisutan tim pregovorima – dakle tog posljednjeg
8 dana, da li je preostalo još nešto važno što je trebalo riješiti prije
9 potpisivanja samog sporazuma?

10 O: Žao mi je, morat ćete preformulirati pitanje. Bilo je mnogih detalja
11 koje je trebalo riješiti, koje je trebao riješiti general MacKenzie i
12 potpukovnik Gray u vezi sa provođenjem sporazuma, no nisam sasvim siguran na što
13 točno mislite u vezi s tim planom.

14 P: Pa, preformulirat ću svoje pitanje.

15 Toga dana, kada kažete da je gospodin Krajišnik pridodan toj skupini,
16 dakle istoga dana kada je sporazum potpisan, je li postojalo još nešto važno o
17 čemu je trebalo pregovarati i što je trebalo riješiti prije potpisivanja
18 sporazuma?

19 O: Prijedlog u vezi sa Sarajevom u to vrijeme bio je da grad bude
20 demilitariziran i mislim da je prva faza trebala biti otvaranje aerodroma, a
21 druga faza je trebala se odnositi na povlačenje teškog naoružanja.

22 Gospodin Thornbury je došao u Sarajevo kako bi se riješile te prve dvije

23

24

25

26

27

28

29

30

1 faze.

2 Bosansko predsjedništvo je bilo vrlo zainteresirano da raspravi tu drugu
3 fazu. Dakle to je bilo pitanje koje je trebalo riješiti čak i nakon potpisivanja
4 ovog sporazuma o aerodromu.

5 Ne znam da li sam Vam odgovorio na pitanje.

6 P: Toga dana koji ste opisali - to je bio dan kada je došao gospodin
7 Krajišnik i kada je potpisan sporazum - jeste li Vi i, koliko znate, drugi ljudi
8 koji su bili prisutni na tom sastanku... jeste li dakle Vi svi došli na to
9 mjesto sa očekivanjem da će biti potpisan sporazum, jer ste smatrali da je
10 sporazum riješen?

11 O: Pa, zapravo smo bili prilično pesimistični jer srpska strana nije
12 bila osobito fleksibilna tijekom prethodnih dana pregovora i uveče
13 pretposljednjeg dana bilo je jasno da nije bilo moguće imati praktičnu kontrolu
14 nad aerodromom. I tada su Srbi dali do znanja da bi možda mogli predati kontrolu
15 nad aerodromom, kao što je na početku i pregovarano. Dakle kada su gospodin
16 Koljević i gospodin Krajišnik došli tog posljednjeg dana pregovora, mi smo to
17 vidjeli kao vrlo pozitivni znak.

18 P: Dakle Vi ste bili pesimistični, no u jednom trenutku ste shvatili da
19 Srbi postaju kooperativniji?

20 O: Točno.

21 P: Dakle tog konkretnog dana, s obzirom da ste veče ranije imali nekih
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 indikacija, Vi ste se tamo pojavili sa očekivanjem da će tog dana doći do
2 potpisivanja?

3 O: Pa, ne nužno. I postojale su indikacije da je došlo do popuštanja,
4 ali nije bilo sasvim jasno što će se dogoditi. I mi smo stvarno mislili da tog
5 5. juna nećemo uspjeti sklopiti taj sporazum i da će se to možda dogoditi
6 kasnije, no, kao što sam rekao, kada smo tamo došli i vidjeli da je došlo više
7 pregovarača iz vodstva, mislili smo da možda postoje šanse za sklapanje
8 sporazuma.

9 P: Sjećate li se nečega oko čega je još uvijek postojao spor toga
10 posljednjeg dana?

11 O: Ne, ne mogu se sada toga sjetiti.

12 P: Ove dvije faze o kojima ste govorili, dakle sporazum oko aerodroma,
13 koji je trebalo otvoriti za primanje humanitarne pomoći, a druga faza da se
14 aerodrom preda na kontrolu Ujedinjenim narodima -

15 O: Pa, nisam to tako shvaćao. Možda je tu riječ o semantičkim
16 problemima.

17 P: P,a onda objasnite kako se toga sjećate, gospodine Wilson.

18 O: Pa, ja sam shvatio sljedeće: da će se aerodrom predati pod kontrolu
19 Ujedinjenih naroda kako bi mogla stizati humanitarna pomoć, a nakon toga će
20 početi pregovori oko demilitarizacije Sarajeva i povlačenja teškog naoružanja
21 oko Sarajeva.

22 Ne mogu zamisliti da bismo mi pregovarali na temelju toga da bi
23
24
25
26
27
28
29
30

1 humanitarna pomoć stizala preko aerodroma koji bi i dalje bio pod kontrolom
2 Srba. To ne bi bilo praktički izvedivo. Ja sam mnogo puta razgovarao sa gospođom
3 Plavšić o transportu humanitarne pomoći preko cesta, no ona i general Mladić su
4 tvrdili da je to logistički vrlo komplicirano zbog toga što bi ti konvoji morali
5 prolaziti kroz područja pod kontrolom različitih snaga prije no što će stići u
6 Sarajevo. Koliko se ja sjećam, srpski stav je bio da će oni zadržati kontrolu
7 nad aerodromom, a to za nas nije bilo prihvatljivo.

8 P: Ja sam Vas pitao da li se sjećate nečega što je bilo sporno toga
9 zadnjega dana u tijeku pregovora i o čemu se razgovaralo, a Vi ste rekli da se
10 ne sjećate – sasvim pošteno. Isto tako ste svjedočili, na stranici 37
11 jučerašnjeg transkripta, da je toga zadnjega dana doktor Karadžić u jednom
12 trenutku izveo generala Mladića iz prostorije, očito u sobu koja je bila do nje,
13 te da se čula žestoka rasprava njih dvojice te, kada su se vratili u tu
14 prostoriju, doktor Karadžić je najavio da je srpska strana spremna prihvatiti
15 sporazum, a Mladić više na to nije postavljao prigovore.

16 Prvo pitanje sada glasi ovako: izgleda da iz toga slijedi, ali možete li
17 potvrditi da Vi, zapravo, ne znate konkretno sadržaj te rasprave, odnosno svađe
18 koju ste čuli, svađe doktora Karadžića i generala Mladića?

19 O: Ne, oni su razgovarali na svom jeziku.

20 P: Ali na neki način je Vama bilo očigledno – nije li tako? – da je
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 general Mladić govorio "ne" za potpisivanje sporazuma, a da je doktor Karadžić,
2 zapravo, htio potpisati sporazum? Da li je to bilo, jednostavno, tako?

3 O: Tijekom čitavih pregovora, general Mladić je govorio "ne" - da ne
4 može predati aerodrom. Srpske snage su se borile za aerodrom, bilo je ljudskih
5 gubitaka i naprosto se nije moglo... zapravo, on ne bi mogao uvjeriti svoje
6 vojnike da trebaju prepustiti taj teško osvojeni teritorij. Ja mislim da je on
7 ostao pri tom stavu sve do te svađe koju sam prepričao Sudu.

8 P: Ali to je najviše što Vi o tome možete reći, naime o sadržaju te
9 svađe, o tome o čemu se tu radilo?

10 O: Da, uistinu je tako. Tijekom tih razgovora, kako sam rekao jučer,
11 tijekom pregovora, srpski je stav bio da oni žele zadržati kontrolu nad
12 aerodromom i da bi tamo trebala biti nekakva kvazi-prisutnost Ujedinjenih
13 naroda, ali da bi Srbi zadržali vojnu prednost time što bi držali aerodrom i što
14 bi, zapravo, radili praktički na aerodromu. Iskreno govoreći, površinski, to
15 zvuči dosta nevinim, ali, zapravo, bi njima trebalo to predstavljati nekakvu
16 zapreku. Trebalo im je staviti nekakvu zapreku kako oni više ne bi mogli imati
17 kontrolu. Gospodin Thornbury i ja smo inzistirali da UN mora u potpunosti držati
18 pod nadzorom aerodrom i pristupne ceste aerodromu, ali da će obje strane moći
19 biti sigurne da se aerodrom koristi isključivo za tu svrhu te da Muslimani neće
20 ga moći koristiti u vojne svrhe.

21 P: Vi ste na istoj stranici jučer - na 37. stranici - govorili o tome
22 kako u više navrata od kraja mjeseca maja pa do pregovora o aerodromu ste pitali
23 generala Mladića da li je on podređen i da li je odgovoran političkom vodstvu.

1 Kada ste ga pitali o tome – rekli ste da ste mu postavljali to pitanje
2 tijekom tih sastanaka, bilo na samome sastanku, ili neposredno prije sastanka,
3 ili za vrijeme pauza – da li je to tô o čemu Vi govorite?

4 O: Pa, u obje te situacije. To je postala gotovo jedna vrsta šale između
5 generala Mladića i mene zato što smo mi vrlo učestalo razgovarali tijekom
6 mjeseca maja. Ja mislim da je stvar koja je dovela do čitavoga niza razgovora,
7 da je to bio slučaj kada je pukovnik Kađa naštetio Bosancima, odnosno
8 predsjedništvu Bosne i Hercegovine, zato što je donio jednu audiotraku sa glasom
9 generala Mladića gdje on naređuje direktnu topničku paljbu na Sarajevo, i oni su
10 pustili tu traku za vrijeme jedne sjednice na pregovorima za evakuaciju kasarni.
11 Pukovnik Kađa je identificirao glas kao glas generala Mladića i rekao da je
12 Mladić izvan kontrole, da se otrgao kontroli.

13 P: Dakle kada ste Vi postavili to pitanje generalu Mladiću, ono je
14 postavljeno u sljedećem kontekstu: da ste Vi znali i da je on znao da je
15 izražena... da su predstavnici Jugoslovenske narodne armije izrazili zabrinutost
16 da je on, general Mladić, da se on na neki način otrgao kontroli, da djeluje
17 samostalno i nerazumno, je li tako?

18 O: Ja ne znam što je general Mladić znao o stavovima JNA. Ja nisam imao
19 pristupa takvim podacima. Ja sam to, jednostavno, postavio kao pitanje zato što
20 se pojavila... iskazana je ta zabrinutost da je čovjek moguće nestabilan i da je
21 vjerojatno u takvom stanju... odnosno da se operacija vodila tako neselektivno i
22 tako okrutno da sam nastojao steći predodžbu o tome tko vodi sve to.

1 P: Bez obzira na stupanj, odnosno bez obzira na nekakav žovijalni duh
2 koji ste Vi uspjeli ubaciti između sebe i viših vojnih oficira u tim
3 razgovorima, ali bitna stvar je, gospodine Wilson, kada ste Vi postavili to
4 pitanje generalu Mladiću, da je on na neki način bio izvan kontrole.

5 O: Apsolutno. Ja sam rekao da ono što on radi predstavlja kršenje
6 Ženevskih konvencija barem jednom, ako ne i više puta.

7 P: Ovo su bile Vaše riječi jučer: kada je Vama on u više navrata jasno
8 rekao da je odgovoran, tj. da odgovara političkome vodstvu, on Vam je ta
9 uvjerenja dao kao odgovor na ono što se moralo shvatiti kao neka vrsta vrlo
10 ozbiljne optužbe na njegov račun. Je li tako?

11 O: Da, uistinu.

12 P: U svojem ste iskazu u vezi s ovom istom temom rekli, na 42. stranici
13 jučer rekli: "General Mladić je vrlo jaka ličnost." Gospodine Wilson, to neće
14 biti pitanje koje je sporno u ovome predmetu. General Mladić je bio dakle jaka
15 ličnost, ali bez obzira na to rekli ste da je, zapravo, on radio ono što su mu
16 njegovi politički gospodari govorili da čini.

17 Vi ste Vijeću pružili opis toga konkretnoga incidenta zadnjega dana
18 pregovora o aerodromu, dakle kad je došlo do žestoke svađe, tj. neslaganja
19 generala Mladića i doktora Karadžića. Inače, imate li Vi osobno ikakvih saznanja
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 iz prve ruke o tome da, na kraju krajeva, je general Mladić radio ono što su mu
2 nalagali njegovi politički šefovi, politički gospodari.

3 O: Mislim da su pregovori za aerodrom vrlo očigledan primjer kada jedan
4 vojni vođa koji konstantno više dana zauzima stav koji je sasvim suprotan stavu
5 političkih vođa i kada on odjedanput se predomisli i radi ono, odnosno postupi u
6 skladu sa onim što traže njegovi politički gospodari. Osim toga mora se reći da
7 su operacije vojske bosanskih Srba koje su se vodile na prilično velikom
8 području bile prilično sofisticirane vojne aktivnosti, dobro organizirane,
9 zahtijevale su dobro vođenje i zapovijedanje, sisteme veza i upravljanja. Sve to
10 nije bilo slučajno. Radilo se o prilično profesionalnoj vojsci, o ljudima koji
11 su radili posao koji su trebali raditi. I izgledalo je da je sve to upravljano
12 tako da se postignu politički ciljevi koji su sasvim jasno iskazani, a to je
13 bilo stvaranje izdvojenoga srpskog teritorija. Dakle nije bilo slučajno da su
14 vojne operacije odražavale političke ambicije.

15 P: Gospodine Wilson, to je zapravo Vaš iskaz o stanju stvari o nečem o
16 čemu bismo mogli reći da su to velika pitanja koja se postavljaju na ovome
17 suđenju. Istina, to su pitanja koja Vijeće treba razriješiti, koje razrješava
18 već gotovo dvije godine.

19 No zadržimo se na konkretnom pitanju; ostavimo po strani sada pregovore
20 o aerodromu. Recite, imate li Vi osobnih saznanja iz prve ruke o tome da su
21 politički gospodari govorili generalu Mladiću: "Ti moraš, Mladiću, učiniti to i
22 to."?

23 O: Pa, imamo pregovore o kasarnama. Opet, stav generala Mladića je bio
24 da se kasarne ne predaju i onda mu je netko rekao da će doći do predaje oružja i

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 18.05.2005.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 onda su, zapravo, predali dva šlepera pješadijskog naoružanja pred zgradom PTT-
2 a. Bio je to dio sporazuma za evakuaciju kasarne "Maršal Tito". E sad, da li je
3 to bila JNA i bivši njezin general Panić ili je to bio netko iz vodstva
4 bosanskih Srba, ja to ne znam, ali to je drugi slučaj kada čovjek poput Mladića
5 dramatički mijenja svoj stav; da je on najprije se vrlo žestoko protivio nekome
6 konkretnom prijedlogu.

7 Osim toga postoji čak i više slučajeva kada se radilo o manjim
8 humanitarnim aktivnostima koje je organizirala, odnosno o kojima je pregovarala
9 gospođa Plavšić, a koje su provođene uz pomoć ili barem uz toleranciju srpske
10 vojske. Ja pretpostavljam da su gospođa Plavšić i general Mladić bili u kontaktu
11 u vezi s tim stvarima.

12 P: Kada govorite o sastancima međunarodne konferencije na kojima ste
13 bili promatrač, na stranici 47 transkripta ste rekli da gospodin Krajišnik nije
14 imao puno toga za reći zato što pretpostavljate da ne govori engleski, a kažete:
15 "Sigurno, on se vrlo pažljivo konzultirao s doktorom Karadžićem. On je sjedio za
16 središnjim dijelom stola. Izgleda da je bio vrlo važan član delegacije."

17 Gospodine Wilson, Vi... Ja pretpostavljam da ste svakako znali što ste
18 tamo vidjeli i da ste bili upoznati time na kojem su položaju bili ti ljudi?

19 O: Pa, jesam.

20 P: Kada kažete "tada", recite, da li ste Vi to znali u vrijeme pregovora
21 o aerodromu, odnosno, konkretno, da li ste znali koja je bila službena pozicija,

1 odnosno dužnost gospodina Krajišnika u Republici Srpskoj?

2 O: Ja to nisam znao. Republika Srpska je bila za mene sasvim novi
3 entitet u to vrijeme. Ja se stvarno ne mogu sjetiti da sam se sastao s
4 gospodinom Krajišnikom prije toga. Ja znam samo da je njegova titula bila
5 predstavljena na tom sastanku i meni se on učinio vrlo važnim dijelom tima koji
6 je doveden da se pomogne donijeti odluka o aerodromu. Ja sam kasnije saznao, u
7 UNPROFOR-u, na kojoj je on funkciji. Vjerojatno sam to vidio na više različitih
8 dokumenata, ali ja se stvarno ne sjećam, moram reći, sastanka sa gospodinom
9 Krajišnikom do Ženeve.

10 P: Dakle kada ste došli... kada ste saznali nakon razgovora o aerodromu,
11 u vezi sa njegovim položajem, možete li nam reći što je to bilo?

12 O: Koliko sam ja shvaćao, bio je predsjednik srpskog Parlamenta, odnosno
13 Skupštine.

14 P: A kada je bio na sastancima međunarodne konferencije, da li ste Vi
15 mislili da je on u istom tamo svojstvu, da li je on tamo... on je bio tamo dakle
16 kao član pregovaračkog tima, ali iza toga... dakle osnova njegova dolaska i
17 prisutnosti je bila ta što je bio predsjednik Skupštine Republike Srpske?

18 O: Ja koliko sam znao, on je zadržao taj položaj.

19 P: Kao promatrač na toj međunarodnoj konferenciji, jeste li Vi imali
20 kakvih saznanja, odnosno da li ste znali što se treba dogoditi sa svakim
21 sporazumom kojega bi vodstvo bosanskih Srba prihvatilo kada bi se vratili kući?

22 O: A da li Vi govorite o tome da se politički to proda narodu ili
23 govorite o vojnoj provedbi?

24 P: Pa, ponajprije recimo da vidimo šta će biti sa političkim rješenjem.

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa, svakako političari idu na sve strane i moraju na neki način
2 prodati narodu taj sporazum. Svaki političar mora to predstaviti svom narodu.
3 Dakle ja shvaćam da bi delegacija morala na neki način to predočiti i prodati
4 svom vlastitom narodu.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja više nemam pitanja.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Stewart.

7 Gospodine Harmon, imate li dodatnih pitanja?

8 G. HARMON: [simultani prevod] Samo trenutak, molim Vas, časni Sude.

9 Časni Sude, ja više nemam pitanja. Hvala Vam.

10 [Sudije većaju]

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Wilson, ja ću imati nekoliko
12 pitanja za Vas u vezi sa Vašim iskazom od jučer. Dajte da najprije pronađem što
13 ste Vi točno rekli.

14 Ispituje Sudsko veće:

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jučer Vam je postavljeno pitanje da li
16 je na pregovorima koje je vodio Lord Owen, da li je itko govorio o etničkom
17 čišćenju koje su počinili Srbi u Bosni. U Vašem odgovoru ste rekli: "Da, bilo je
18 takvih tvrdnji." i onda ste objasnili kako je Lord Owen katkada, kada ne bi
19 pregovori dovoljno glatko tekli, jednostavno održao predavanje sudionicima o
20 njihovom propustu poštivanja ljudskih prava.

1 Etničko čišćenje i kršenje ljudskih prava, naravno, nije jedno te isto.
2 Recite, molim Vas, kako bih ja trebao razumjeti Vaš odgovor? Da li bih trebao
3 razumjeti kao "Da, tada se govorilo o konkretnim slučajevima etničkoga
4 čišćenja." ili bih pak trebao razumjeti Vaš odgovor u smislu da je Lord Owen
5 njima uglavnom održao predavanje o kršenju ljudskih prava općenito govoreći?

6 Dakle tom bih pitanju htio dodati sljedeće: Vi ste rekli da je bio
7 prilično neuviđen u svojim govorima. Da li biste nam mogli dati, molim Vas,
8 jedan primjer, odnosno da li biste mi mogli odgovoriti na pitanje i možda
9 ilustrirati nekim primjerom kakve su to riječi koje je izgovorio Lord Owen?

10 O: Časni Sude, Lord Owen je govorio i o etničkom čišćenju, i o ljudskim
11 pravima. On je govorio o logorima za ratne zarobljenike, o zatočeničkim
12 centrima. Govorio je o jednom fizičkom procesu etničkoga čišćenja u raznim
13 područjima. Govorio je o vojnim operacijama koje su vođene protiv civilnoga
14 stanovništva. On je govorio o čitavom jednom širokom opsegu aktivnosti, ne samo
15 koje su vodili Srbi, nego i Hrvati, a i u manjoj mjeri snage Predsjedništva
16 Bosne i Hercegovine.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

18 O: Bojim se da se ne sjećam ni jedne konkretne rečenice, ali mislim da
19 nije tu bilo nikakve dvojbe. On je govorio vrlo otvoreno, vrlo izravno: "Ljudi,
20 Vi radite to i to i Vi ćete svakako jednog dana biti za to odgovorni." To su
21 bile takve riječi. Nije tu bilo ničega bezobraznog, ali bilo je prilično
22 otvoreno, prilično direktno.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

1 O: Isto tako je tamo bio i gospodin Eagleburger koji je, mislim, bio
2 bivši američki ministar vanjskih poslova, na plenarnoj sjednici, i on je također
3 vrlo otvoreno govorio stranama o naravi njihovih aktivnosti u bivšoj
4 Jugoslaviji. Također je rekao da će se njih smatrati odgovornima i to je
5 prevedeno svima koji su bili tamo prisutni. Ja nemam nikakve dvojbe da su vođe
6 svih delegacija koje su tamo bile prisutne čule i shvatile o čemu se tu radilo.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li bi to obuhvatilo i konkretno
8 spominjanje izbacivanja civila, odnosno civilnoga stanovništva iz mjesta
9 njihovog prebivališta?

10 O: Da.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam isto tako da se radilo o
12 civilnome stanovništvu druge nacionalne pripadnosti, budući da ste govorili o
13 Hrvatima, o bosanskim Srbima i u manjoj mjeri o Muslimanima, ali to bi značilo
14 dakle Srbi protiv nesrba, Hrvati protiv nehrvata, pretpostavljam, i Muslimani
15 koji bi učinili to isto nemuslimanima.

16 O: Da. Iskreno govoreći, ja mislim da su aktivnosti Muslimana, zapravo,
17 bile više usmjerene na vojna područja koja su bila pod njihovom kontrolom. Da li
18 je to bilo etnički motivirano, ne znam, ali što se tiče Hrvata i Srba, svakako
19 da.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jučer Vam je postavljeno pitanje o stavu
21 koji su Srbi zauzeli u vezi sa mogućnošću suživota, odnosno života s nesrbima.
22 Vi ste rekli da su oni kazali da više nije bilo moguće da tri naroda nastave

1 zajedno u skladu živjeti u Bosni i Hercegovini te da je bilo potrebno fizički i
2 politički razdvojiti te narode.

3 Što ste Vi točno htjeli reći kada ste kazali "fizički razdvojiti
4 narode"?

5 O: Ja sam shvatio da je njihov stav bio da oni traže poseban politički
6 entitet, dakle izdvojenu republiku. Oni nisu bili zainteresirani za podjelu
7 vlasti sa drugim narodima kako bi se vodila ta republika i stav je bio da
8 teritorij te republike mora biti etnički čist, srpski.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li to obuhvaća - dakle u smislu toga
10 fizičkog odvajanja - i sljedeće: da ona područja koja su bila nacionalno
11 mješovita - da li to znači da nesrpsko stanovništvo na takvim teritorijama ne
12 može ostati?

13 O: Tako je, časni Sude. Na pregovorima u Ženevi su teritoriji koji su
14 bili pod kontrolom Srba, ali na kojima su još uvijek živjeli i pripadnici drugih
15 naroda, su identificirani - ti teritoriji - i sve su se tri strane u načelu
16 dogovorile da ukoliko bude potrebno, da se nesrpsko stanovništvo, odnosno ovisno
17 o teritoriji, treba fizički preseliti na drugo mjesto. To je izgledalo poput
18 prihvaćene norme u vezi s kojom su se složile tri strane, dakle da ukoliko dođe
19 do podjele i ukoliko to bude obuhvaćalo i fizičko uklanjanje ljudi koji još tamo
20 žive 1993., da će se to učiniti.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. To me sada dovodi do sljedećeg
22 pitanja. Da Vas ne bih pogrešno citirao, ja ću pronaći gdje to točno piše u
23 zapisniku.

24 Vi ste rekli da: "Zapravo, nitko nikada nije poricao činjenice na terenu
25 da dulje," odnosno pretpostavljam da ste rekli da "više tu nije bilo izvornoga
26 stanovništva, da je, zapravo, već došlo do procesa etničkog čišćenja ili

1 preseljavanja stanovništva." Vi ste rekli dakle "etničko čišćenje ili
2 preseljenje". Kakva je po Vama točno razlika?

3 O: Nema razlike. Radilo se samo o redundantnom izrazu.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Da li bi to značilo da premještanje,
5 odnosno preseljenje o kojem govorimo i za koje Vi kažete da je isto kao etničko
6 čišćenje, bilo obavljeno prisilno? Dakle da li je i to za Vas element etničkog
7 čišćenja?

8 O: Da. Ja sam, zapravo, mislio na etničko čišćenje. Nije bilo nikakve
9 potrebe da kažem riječ "preseljenje". To je naprosto bilo redundantno.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali da li to obuhvaća silu ili
11 prijetnju?

12 O: Etničko čišćenje - da - po definiciji, kako ja shvaćam, obuhvaća silu
13 ili prijetnju silom.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imam još jedno ili dva pitanja i o
15 pregovorima koji su vođeni za postizanje sporazuma o aerodromu. Postavljeno Vam
16 je pitanje da li je bilo išta ostalo za pregovarati nakon toga dana kada ste u
17 najmanju ruku vidjeli pomalo optimizma u svemu tome. Ja sam pažljivo slušao što
18 ste Vi govorili, odnosno nastojat ću govoriti što ste rekli. Ako nisam u krivu,
19 Vi ste kazali da su večer prije kazali da bi mogli predati - što su do tada
20 odbijali - kontrolu nad aerodromom. Isto tako ste rekli da sljedećega dana nije
21 ostalo više puno toga za pregovarati. Ali zar nije već bilo jasno da će oni
22 prepustiti kontrolu nad aerodromom ili se o tome još trebalo pregovarati tijekom
23 sljedećega dana, dakle o tome da li će do toga doći i pod kakvim uvjetima?

1 O: Časni Sude, zadnji dan pregovora je počeo uz vrlo male promjene
2 srpskih stavova koje su oni naznačili već ranije. Oni su spomenuli da će možda
3 biti malo fleksibilni. Uglavnom, general Mladić je rekao da on se neće složiti s
4 predavanjem aerodroma i oni su ponovili... došlo je do ponavljanja srpskoga
5 stava da oni žele zadržati kontrolu na taj način da bi to njima omogućilo
6 efektivnu kontrolu nad aerodromom.

7 Ja se ne sjećam sada točnih riječi, ali u jednom trenutku mi je bilo
8 jasno da je gospodin Thornbury rekao: "Ako je tomu tako, morat ćemo se pokupiti
9 i vratiti natrag u Beograd."

10 Dakle osnovno pitanje je bilo tko kontrolira aerodrom.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. A da li je federacija i dalje
12 inzistirala na drugoj fazi, odnosno demilitarizaciji grada?

13 O: Predsjedništvo?

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, predsjedništvo.

15 O: Da. Vrlo kasno toga dana su se gospodin Ganić i predsjednik
16 Izetbegović složili, i to možda uz veliko oklijevanje. Moguće je da je to bilo
17 već u večernjim satima.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam na Vašim odgovorima.

19 Da li želite postavljati još pitanja svjedoku u vezi s nečim što smo mi
20 pitali?

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 18.05.2005.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 G. HARMON: [simultani prevod] Tužiteljstvo nema pitanja.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Nema ni Obrana, časni Sude.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam.

4 Gospodine Wilson, ovime je Vaš iskaz završen. Ja bih Vam se htio
5 zahvaliti što ste došli u Hag i što ste odgovorili na pitanja strana u postupku
6 i na pitanja sudaca, i sada Vam želim sretan povratak... obično kažem "kući", no
7 u Vašem poslu "sretan put kući" najčešće nije kući. Dakle sretan Vam povratak
8 gdje god da jeste.

9 SVEDOK: Hvala, časni Sude.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo poslužiteljice, molim Vas,
11 izvedite gospodina Wilsona.

12 [Svedok se povlači]

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, jasno je da svog
14 idućeg svjedoka ćete pozvati tek sutra. Barem ja to tako shvaćam.

15 Htio bih obavijestiti strane da ćemo sutra poslijepodne zbog problema u
16 rasporedu početi s radom kasnije. Jedan od sudaca u ovom Vijeću mora biti
17 prisutan na drugoj statusnoj konferenciji, tako da ćemo sutra s radom započeti u
18 15 sati i 30 minuta, no ne mogu Vam garantirati da to neće biti i nešto kasnije.

19 Kao prvo, moramo se pozabaviti dokaznim predmetima u vezi s gospodinom
20 Wilsonom.

21 Gospođo tajnice?

22 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dokazni predmet P720, P721 i P722.

23 P720 i P722 su dokazni predmeti za koje je još uvijek potreban prijevod
24 na B/H/S.

25 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, čim dobijemo te prijevode, mi
26
27
28
29
30

1 ćemo ih dostaviti.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nisam čuo da Obrana ima ikakav prigovor.
3 Naravno, Obrana će imati priliku iznijeti svoje prigovore čim dobije prijevode
4 dokumenata P720 i P722.

5 Dakle ta dva dokumenta se u spis uvrštavaju provizorno, sve dok ne
6 dobijemo prijevod.

7 Htio bih sada riješiti nekoliko proceduralnih pitanja. Kao prvo, žele li
8 strane iznijeti nešto, ukratko, u vezi s napucima koje je Vijeće jučer dalo u
9 vezi sa izvještajima svjedoka?

10 Gospodine Stewart, imate li nešto za reći?

11 G. STEWART: [simultani prevod] Samo sljedeće, časni Sude: mi bismo
12 htjeli kao cijeli tim Obrane se pozabaviti tim pitanjem. Koliko smo shvatili
13 naputke, ništa nije isključeno, prema tim napucima, iz usvajanja u spis. Prema
14 tome mi bismo se svakako priključili tome da ne treba stotine i stotine
15 dokumenata izvoditi pred Sudom. Mi nemamo što još dodatno za reći u vezi s ovim
16 naputkom.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Naravno, glavni razlog zašto smo mi naše
18 sugestije iznijeli jest upravo to što ako priloženi materijali ne omogućuju

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 vještaku da iz njih izvuče neke zaključke, onda je, naravno, važno da mi te
2 materijale vidimo, a istovremeno želimo izbjeći mogućnost da se suočimo sa preko
3 500 dokumenata koje treba pregledati.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, nama je to jasno, časni Sude. Na
5 primjer, ako jedan vještak kaže ili pretpostavi da je neka odluka donesena
6 određenog dana i da u vezi s time postoji zapisnik, a da se taj zapisnik...
7 njegova autentičnost ne može dokazati, onda taj dokument ne predstavlja nikakvu
8 vrijednost za Vijeće.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ako zaključci vještaka nisu
10 potkrepljeni određenim materijalima, onda je njihova vrijednost upitna. Osim
11 toga želio bih reći da, na osnovi našeg iskustva, susrećemo se sa zapisnicima
12 koji su dugački po 100, 120 stranica, a za nas je važno samo relativno mali dio
13 tog zapisnika. Onda bismo predložili da strana koja to predlaže kao dokaz kaže
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 točno koji dio dokumenta je doista važan, da opiše, naravno, dokument kako bismo
2 znali o čemu je riječ, ali nije potrebno uvoditi kopiju odnosno predočavati
3 kopiju kompletnog dokumenta od 120 stranica ako smo mi zainteresirani samo za
4 pet ili šest stranica.

5 Izvolite, gospodine Harmon.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Zahvaljujem što ste mi dali riječ.

7 Kao prvo, moram reći da mi jesmo donekle zabrinuti zbog ovih naputaka i
8 htjeli bismo to riješiti na nešto praktičniji način jer mi se slažemo s time da
9 treba stvari rješavati pragmatično, i to tako da budu zadovoljene i naše potrebe
10 i potrebe Suda.

11 Mi imamo ograničeno vrijeme da bismo se bavili vještacima, a njihovo
12 vještačenje se katkada odnosi na vrlo velika područja. Može se na primjer
13 dogoditi da u jednom izvještaju postoji cijeli niz dokumenata koji nisu sporni,
14 ali se o njima ne govori tijekom ispitivanja upravo zato što oni nisu sporni, n,
15 mi ne bismo željeli da takvi dokumenti budu isključeni, a o tome se govori u
16 točki 5 naputaka. Dakle to je ono što nas brine.

1 Izvještaji vještaka se oslanjaju na znatni broj bilježaka. Na primjer ja
2 sam gledao izvještaj vještaka Iana Browna, gdje se nalazi preko 800 bilježaka. U
3 tim bilješkama se govori o dokumentima koji su predloženi već u nekim drugim
4 izvještajima vještaka, na primjer vještaka Patricka Treanora. Dakle ti dokumenti
5 su već u spisu i nije nužno o njima više govoriti i ponovno ih predložavati.

6 U našem konačnom podnesku, međutim, mi bismo željeli biti u mogućnosti
7 da citiramo dokumente koji predstavljaju temelje za zaključke na primjer
8 vještaka gospodina Browna, mada se tim dokumentima možda nismo bavili tijekom
9 glavnog ispitivanja. Dakle mi se bojimo da bi moglo doći do toga da se isključe
10 neki dokazi kojima se nismo nužno bavili tijekom glavnog ispitivanja, a koji bi
11 mogli postati važni za naš konačni podnesak ili za našu završnu riječ i ja
12 pretpostavljam da će ovdje Vijeće biti otvoreno i fleksibilno i da neće biti
13 suviše restriktivno.

14 Naravno, bilo bi od pomoći kada bi se unaprijed moglo utvrditi koja
15 pitanja u izvještaju nekog vještaka predstavljaju sporna pitanja. Ja ću to
16 predložiti gospodinu Stewartu kako bi pronašli način na koji će on nas upozoriti
17 da su neki dijelovi izvještaja sporni kako bismo se onda na te dijelove mogli
18 usredotočiti.

19 No ja mislim da je za Vijeće važno da, dok bude razmatralo svoju konačnu
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Odluku, da može se poslužiti dokumentima kojima se i služio vještak. Dakle
2 ključno je pitanje što je od pomoći Vijeću. Može se dogoditi da prilikom
3 donošenja konačne odluke Vijeće sebi postavi pitanje kako je vještak došao do
4 nekog zaključka.

5 Ako se tim pitanjem nitko nije bavio tijekom glavnog ispitivanja i ako
6 će se to isključiti prema točki 5 naputaka - ti dokumenti - onda mislim da bi to
7 moglo predstavljati hendikep za Vijeće prilikom donošenja svoje konačne odluke.

8 Stoga naše je mišljenje i naša zabrinutost - kao što sam rekao, ja sam
9 spreman posvetiti vrijeme praktičnom rješavanju ovih pitanja - jest da bi neki
10 od ovih naputaka mogli dovesti do toga da se ključni dokumenti nađu odjednom
11 izvan okvira onoga čime se strane mogu poslužiti u svojem konačnom podnesku ili
12 u završnoj riječi. Dakle trebalo bi učiniti sve da se utvrdi točno o kojim je
13 dokumentima u takvoj situaciji riječ kako bi se to pitanje moglo riješiti
14 unaprijed.

15 Dakle ovo je naša zabrinutost u vezi s naputkom i ja predlažem da se taj
16 problem riješi u što skorije vrijeme.

1 Ja znam da je mnogo toga već učinjeno u vezi sa načinom na koji treba
2 ispitivati te vještake, no ovaj prijedlog ulazi u okvir pokušaja da se
3 restrukturiraju takva svjedočenja.

4 Dakle to je ono što sam želio reći.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kao prvo, želim reći sljedeće: mi smo se
6 suočili sa tim ogromnim zadatkom i htjeli smo to riješiti unaprijed, a ne
7 neposredno prije svjedočenja vještaka.

8 Izvolite, gospodine Stewart.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mnogo onoga što je rekao
10 gospodin Harmon pokazuje ono što mi, uz dužno poštovanje, mislimo da je i
11 sadržano u napucima.

12 Na primjer gospodin Harmon kaže da bi se moglo dogoditi da će Vijeće,
13 prilikom donošenja svoje konačne odluke, željeti vidjeti na što se oslonio
14 vještak prilikom donošenja svog zaključka, a mi naputke Vijeća razumijemo -
15 pogotovo točku 5 - kao nešto što upravo rješava taj problem. Dakle ako je vještak
16 došao do nekog zaključka i ako je Vijeću potrebno vidjeti na osnovi čega je
17 vještak došao do tog zaključka, jednostavno treba zatražiti te dokumente. Dakle
18 to nije ključno pitanje.

1 No ključno pitanje je kada gospodin Harmon kaže - ja ću ga sada
2 parafrazirati - da on nije sklon da se neki materijali isključe zato što bi
3 tužitelj te materijale mogao koristiti ili u svom završnom podnesku ili u
4 završnoj riječi. To je upravo ono što predstavlja i problem za Obranu, jer mi se
5 katkada suočavamo sa ogromnom količinom materijala i onda tužitelj bira što će
6 predočiti Raspravnom vijeću, a što ne, i ono što tužitelj doista i predochi
7 tijekom svjedočenja svjedoka i ono za što će se utvrditi da je doista važno,
8 korelacija između tih dviju stvari nije uvijek jasna.

9 A ono što bi mogao biti učinak naputka Vijeća jest da tužitelj mora biti
10 usredotočen na ključna pitanja na koja se želi osloniti u pravom trenutku,
11 odnosno u trenutku kada svjedok svjedoči. I na taj način Obrana se nalazi u
12 mnogo pravičnijem položaju prilikom unakrsnog ispitivanja u vezi sa nekim
13 ključnim pitanjem, a ne nađe se zatrpana gomilom dokumenata.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. No da bude sve jasno, ono što bi
15 Vijeće željelo utvrditi jest sljedeće: u trenutku kada zaključci ili mišljenje
16 Vijeća traže ispitivanje dodatnog materijala, na primjer kada svjedok kaže: "U

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 18.05.2005.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 svim općinama od određenog trenutka pekare će se zvati kavane." i onda u
2 bilješci uz tu tvrdnju imamo šest dokumenata u kojima to stoji, ako niti jedna
3 od strana ne predoči te dokumente, onda Vijeće može djelovati na temelju
4 pretpostavke da u određenom broju općina su pekare doista od tog trenutka se
5 počele nazivati kavanama.

6 Međutim ako jedna od strana kaže: "Zapravo je odluka značila upravo
7 nešto suprotno.", onda mi moramo utvrditi što je točno istina.

8 Dakle kada se svjedok pojavi pred Vijećem, treba utvrditi koji su točno
9 materijali bili materijali na kojima su se zaključci temeljili i treba točno
10 utvrditi koje materijale treba pažljivo proučiti prije no što ćemo donijeti
11 svoju odluku, jer, gospodine Harmon, Vi kažete da biste se na samom kraju
12 željeli ponovno osloniti na te materijale.

13 Ja mogu zamisliti da strane jedna drugoj mogu isto tako kazati: "Pa,
14 propustio sam jedan ili dva dokumenata, ili jedan ili dva izvora, i ako je
15 potrebno, to se kasnije ipak može staviti na raspolaganje." No mi moramo paziti
16 da lijek ne bude lošiji od bolesti. Dakle moramo pronaći sredstvo koje će
17 efikasno nam pomoći u rješavanju ovog problema.

1 Ja bih sada predložio pola sata pauze, nakon čega ćemo iznijeti nekoliko
2 odluka koje još uvijek nisu iznesene, a potom će Vijeće pričekati da strane
3 održe razgovore o ovim pitanjima i nakon toga ćemo donijeti odluku kako će se
4 organizirati svjedočenje vještaka.

5 Dakle nastaviti ćemo sa radom u 16.05h.

6 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

7 ... Početak pauze u 15.32h

8 ... Sednica nastavljena u 16.09h

9 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

10 Izvolite sjesti.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sada ću donijeti nekoliko odluka u ime
12 Raspravnog vijeća. Molim Vas, pripremite se. Ima ih nekih pet ili šest.

13 Prva odluka je odluka po zahtjevima za usvajanje dokaznog materijala,
14 odnosno iskaza, temeljem pravila 92bis za svjedoka Selaka i svjedoka 665.

15 Ovo je odluka po dva zahtjeva Tužiteljstva u vezi sa svjedočenjem dvaju
16 svjedoka: svjedoka Selaka i svjedoka 665.

17 Prvi podnesak je tzv. šesti podnesak za usvajanje iskaza temeljem
18 pravila 92bis. Jedan od svjedoka koji je naveden u tom podnesku je Osman Selak,
19 koji je sada uključen u ono što mi nazivamo petim kompletom svjedoka po pravilu
20 92bis. Vijeće je odlučilo ovaj slučaj riješiti izdvojeno od svjedoka u petome
21 kompletu zato što nas je tužitelj obavijestio da bi bilo moguće organizirati
22 svjedočenje gospodina Selaka u bliskoj budućnosti ukoliko Vijeće donese takvu
23 odluku i ako bude zahtijevalo da se pojavi pred Sudom.

24 Vijeće je razmotrilo i primjedbe Obrane o gospodinu Selaku, kao i
25 odgovor tužitelja. Obrana se ne protivi usvajanju pod uvjetom da im se dâ
26 prilika da obave unakrsno ispitivanje. Tužiteljstvo, kako sam već rekao, nema

1 prigovora na unakrsno ispitivanje. Vijeće smatra da iskaz gospodina Selaka
2 zadovoljava zahtjeve usvojivosti pravila 92bis, ali nije u potpunosti
3 prihvatljivo bez unakrsnog ispitivanja. Vijeće će stoga prihvatiti taj iskaz,
4 osim transkripata iz predmeta *Tadić*, o kojima ću govoriti posebno, i to pod
5 uvjetom da gospodin Selak dođe na unakrsno ispitivanje.

6 Što se pak tiče transkripta iz predmeta *Tadić*, Vijeće ih ne smatra
7 relevantnima. Ako bi se Tužiteljstvo... A možda bih trebao preciznije kazati da
8 najveći dio toga, poput vojne knjižice gospodina Tadića, o čemu se naširoko
9 govorilo i čime smo se jako puno bavili, dakle mi taj dio materijala ne smatramo
10 relevantnim i Tužiteljstvo nije napravilo nikakav odabir, kao što je to Obrana
11 jasno i kazala. Ako se Tužiteljstvo želi vratiti sa konkretnim zahtjevom za
12 dijelove transkripata u predmetu *Tadić*, Vijeće će ih vrlo rado uzeti u obzir.

13 U pripremi za saslušavanje svjedoka, od Tužiteljstva se zahtijeva da
14 Vijeću stavi na raspolaganje dokazni predmet P1582 iz predmeta *Brđanin*. I na
15 kraju, Vijeće zahtijeva od Tužiteljstva, prije nego što svjedoka preda za
16 unakrsno ispitivanje, da svjedoka ispita o značenju rečenice na stranici 13069
17 sudskog zapisnika iz predmeta *Brđanin*, i to u recima 5 do 7.

18 Sada bih nešto rekao o zahtjevu za svjedoka 665. Dana 22. aprila 2005.
19 Tužiteljstvo je zatražilo usvajanje u spis određenih izvadaka, iskaza svjedoka u
20 predmetu *Milošević*, kao i oko 200 stranica transkripta iz predmeta *Brđanin*, uz
21 određene dodatne dokazne predmete. Obrana je na taj zahtjev odgovorila dosta
22 kasno. Ona je najprije svoj stav obznanila 12. maja, objašnjavajući da je prvi
23
24
25
26
27
28
29
30

1 branitelj nehotice previdio rok. Obrana je formalni podnesak podnijela 17. maja,
2 zajedno sa zahtjevom za prihvaćanje kasnog odgovora. Vijeće je prihvatilo
3 uvjerenja odvjetnika da se radilo o slučajnom i iznimnome previdu te stoga uzelo
4 u razmatranje odgovor Obrane na zahtjev tužitelja.

5 Vijeće prihvata stav Obrane da dva dijela teksta iz predmeta *Brđanin*,
6 kako ih je Obrana identificirala, nisu u skladu i nisu adekvatna za usvajanje po
7 pravilu 92bis te stoga moraju biti redigirana. Taj iskaz tužitelj mora usmeno
8 razjasniti, ukoliko želi, kada dođe svjedok.

9 Međutim Vijeće se ne slaže sa daljnjim stavom Obrane da neki dijelovi
10 teksta iz predmeta *Milošević* koje je naznačila Obrana predstavljaju tvrdnje
11 odvjetnika te da stoga nisu iskaz, odnosno dokazni materijal. Taj tekst je po
12 našem stavu prihvatljiv.

13 Na kraju Vijeće odlučuje odobriti zahtjev tužitelja za svjedoka 665, uz
14 dvije iznimke koje su naprijed navedene te pod uvjetom da se svjedoka pozove na
15 unakrsno ispitivanje.

16 Ovim se zaključuje Odluka Vijeća u vezi s ove dvije stvari.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mogu li postaviti pitanje?

18 Da li je... zadnja stvar... Ja naravno, ne ulažem sada žalbu na odluku,
19 ali...

20 SUDIJA ORIE: /nedostaje simultani prevod/

21 Naravno, naravno, časni Sude, ali - ja bih to učinio negdje drugdje -
22 ali samo tražim pojašnjenje

1 Da li sam ja negdje napravio grešku kada sam rekao da taj materijal nije
2 dio iskaza svjedoka ili pak je stav Vijeća -

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako hoćete reći da riječi koji tu stoje
4 nisu riječi koje je izgovorio svjedok - barem njihova velika većina - onda je to
5 svakako bila greška.

6 G. STEWART: [simultani prevod] U redu, časni Sude. Ja ću još jedanput
7 provjeriti.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] I Vi ste to krivo pročitali.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, svi griješimo i ja, sigurno, nisam
10 imun na greške, ali sam stvarno mislio da sam ja, zapravo, ustanovio da to nije
11 dio svjedočenja.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svjedoka ćemo pozvati na unakrsno
13 ispitivanje.

14 Ukoliko želite bilo kakav drugi podnesak napraviti na osnovi toga da je
15 došlo do greške, svakako možete napraviti.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, pa, to se već događalo i
17 sigurno će se dogoditi opet.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja bih sada prešao na odluku po zahtjevu
19 Obrane za daljnjim ispitivanjem svjedoka Bjelobrka.

1 Da bi sve bilo jasno, ukratko ću podsjetiti na kontekst u kojem je
2 iznesen ovaj zahtjev. 9. i 10. novembra 2004. tužitelj je ispitivao gospodina
3 Bjelobrka otprilike tri i pol sata koristeći proceduru po pravilu 89(F). 11.
4 novembra Obrana je unakrsno ispitivala svjedoka otprilike tri sata. Prije no što
5 je započela sa svojim unakrsnim ispitivanjem, Obrana je obavijestila Vijeće da
6 nije imala dovoljno vremena da se savjetuje sa optuženim i da se u potpunosti
7 pripremi za unakrsno ispitivanje.

8 Na kraju rasprave tog istog dana, Obrana je od Vijeća zatražila da se
9 ponovno pozove gospodina Bjelobrka za daljnje unakrsno ispitivanje ako se
10 tužitelj ne složi s tim da se redigiraju određeni paragrafi iz njegove izjave.
11 Vijeće je sebi zadržalo pravo na donošenje odluke kako bi strane mogle
12 raspraviti ovo pitanje u vezi sa eventualnim redakcijama i u izjavi.

13 28. februara 2005. tužitelj je dostavio redigiranu verziju izjave Vijeću
14 i Tajništvu, no u isto vrijeme je naznačio da su između strana neka pitanja
15 ostala neriješena. 6. aprila Vijeće je odlučilo da, iako nije spremno dopustiti
16 daljnje unakrsno ispitivanje, pričekat će na daljnje argumente Obrane.

17 11. aprila Obrana je putem pravnih savjetnika Vijeća dostavila svoju
18 argumentaciju, tvrdeći da gospodin Bjelobrk mora biti ponovno pozvan zbog
19 prvenstveno važnih i neredigiranih paragrafa izjave svjedoka u vezi s kojima
20 Obrana nije imala vremena postavljati pitanja u unakrsnom ispitivanju. Štoviše,
21 odvjetnik Obrane je od optuženog bio zamoljen da svjedoka suoči sa otprilike 50

1 dokumenata koji se tiču ključnih dijelova izjave svjedoka.

2 *E-mailom* od 13. aprila tužitelj je obavijestio Vijeće da, iako smatra da
3 je Obrana dovoljno ispitivala u unakrsnom ispitivanju gospodina Bjelobrka, da se
4 ipak ne protivi da se svjedoka ponovno pozove.

5 Vijeće je uzelo na znanje činjenicu da tužitelj nije spreman dalje
6 redigirati izjavu svjedoka. Vijeće je pregledalo paragrafe koji su sporni između
7 strana i u kojoj mjeri je Obrana izvršila unakrsno ispitivanje. Na tom temelju
8 Vijeće konstatira da daljnje unakrsno ispitivanje gospodina Bjelobrka može biti
9 od pomoći prilikom utvrđivanja glavnih pitanja u ovom predmetu, kao i za
10 utvrđivanje kredibiliteta svjedoka.

11 Vijeće stoga udovoljava zahtjevu, no ograničava daljnje unakrsno
12 ispitivanje na najviše sat i pol.

13 Od Obrane se traži da Vijeću predoči sve dokumente koje ima namjeru
14 predočavati svjedoku tijekom daljnjeg unakrsnog ispitivanja.

15 I ovime se zaključuje Odluka u vezi sa gospodinom Bjelobrkom.

16 Sljedeća odluka je odluka po zahtjevu Obrane za brisanjem iskaza iz
17 sudskog zapisnika.

18 Ovo je odluka po dva posebna zahtjeva Obrane za brisanje dijelova
19 /?iskaza/ svjedoka 73 iz javnog zapisnika.

20 Jedan zahtjev, iznesen pred Sudom dana 18. aprila, je zahtjev da se iz

1 spisa izbriše dio iskaza svjedoka 73 u kojem je svjedok ustvrdio da riječ
2 "Momo", koja se pojavila u dva presretnuta razgovora, znači Momčilo Krajišnik.
3 To piše u transkriptu na stranicama 12250, u drugom retku, do stranice 12269,
4 redak 17-i.

5 Obrana je zasnovala svoju argumentaciju na štetnoj naravi ovoga iskaza
6 te nedostatku dokazne vrijednosti. Sugerirala je da se taj dio iskaza izbac
7 zapisnika uz odredbu da ga se u zapisnik vrati ukoliko se pojave potkrepljujući
8 dokazi. Tužiteljstvo nije dalo odgovor na argumentaciju Obrane o dokaznoj
9 vrijednosti, no sugeriralo je da Vijeće zadrži pravo odluke o ovoj stvari u
10 slučaju da se pojavi iskaz koji potkrepljuje iskaz svjedoka 73 nešto kasnije.

11 U drugome zahtjevu, iznešenom pred Sudom dana 14. aprila – možda bih
12 ovaj trebalo nazvati prvi zahtjev – dakle u drugom zahtjevu, iznesenom 14.
13 aprila, Obrana je zatražila da se iskaz svjedoka 73 na stranicama zapisnika
14 12127 do 12130 u vezi s izdavanjem dozvola za vatreno oružje na razdoblje od 10
15 godina, od 1981. do 1991. izbriše iz zapisnika. Obrana je ustvrdila da se nije
16 spomenula ni jedna konkretna godina u tom vremenskom razdoblju, a uzevši u obzir
17 da stranka SDS nije formirana do kraja 1990. godine, to svjedočenje je u
18 potpunosti nerelevantno za pitanja kojima se ovo Vijeće bavi.

19 Sada ću ukratko govoriti o mjerodavnom pravu koje se odnosi na ovakve
20 podneske.

21 Kao što strane u postupku znaju, postoji razlika između prihvatljivosti
22 nekog dokaza i ocjene Raspravnog vijeća težine koju treba pridati tom dokazu,
23 odnosno iskazu. Odluka da se svjedočenje izbac
24 iz zapisnika se odnosi na odluku

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 18.05.2005.

Predmet br. IT-00-39-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena sa transkriptom na engleskom jeziku.

1 da je svjedočenje neprihvatljivo. Standard za prihvatljivost nalazi se u pravilu
2 89(C), u kojem piše da Vijeće može prihvatiti svaki relevantni dokaz za koji
3 smatra da ima dokaznu vrijednost. Kombinacija relevantnosti i dokazne
4 vrijednosti znači da, da bi neki iskaz ili dokaz bio prihvatljiv, mora, *prima*
5 *facie*, imati tendenciju da dokazuje navode o kojima se raspravlja.

6 S druge pak strane, sukladno mišljenju suca Shahabuddeena, u presudi u
7 žalbenom postupku u predmetu *Musema*, Vijeće smatra da ne postoji zahtjev da neki
8 dokaz mora biti pouzdan prije no što ga se usvoji. Umjesto toga, pouzdanost
9 dokaza je faktor koji se odnosi na težinu koja se tom dokazu pridaje. Pitanja
10 težine se ostavljaju za kraj suđenja, kada Vijeće može ocijeniti
11 vjerodostojnost, pouzdanost i relevantnost svakog dokaznog predmeta u svjetlu
12 svih iznesenih dokaza.

13 Ovome ću dodati da ništa što sam do sada rekao ne isključuje nalaz u
14 fazi određivanja prihvatljivosti da je neki dokaz neprihvatljiv kada je tako
15 očigledno nepouzdan da nema nikakve dokazne vrijednosti.

16 Primjenjujući naprijed navedene pravne standarde, pravna načela za ovaj
17 prvi zahtjev, Vijeće smatra da dotični dokazi se ne mogu smatrati u potpunosti
18 nerelevantnim za određivanje, odnosno donošenje odluka o faktičkim navodima o
19 kojima se raspravlja u ovome predmetu. Isto tako ti dokazi nisu tako očigledno
20 nepouzdati da bi bili bez ikakve dokazne vrijednosti. Dvije konkretne točke koje
21 spominje Obrana, naime vjerodostojnost svjedoka 73 po ovome pitanju te njegov
22 navodni propust da stavi na raspolaganje adekvatno opravdanje za njegovu tvrdnju

1 u vezi s gospodinom Krajišnikom, su sasvim jasno stvari koje se odnose težine
2 koju Vijeće treba pridati ovome svjedočenju odnosno ovome dijelu iskaza svjedoka
3 73, kada bude to ocjenjivalo u svjetlu svih iznesenih dokaza. To se ne tiče
4 prihvatljivosti iskaza kao takvog.

5 Vijeće smatra da se ovaj zahtjev može razlikovati od ranije odluke ovoga
6 Vijeća da se isključi jedan dio iskaza svjedoka Musića temeljem pravila 89(D), u
7 kojem stoji da se dokaz može isključiti ukoliko je njegova dokazna vrijednost
8 bitno nadvladana potrebom osiguranja pravičnog suđenja. U tom slučaju Obrana
9 nije bila u mogućnosti unakrsno ispitati gospodina Musića o rečenome dijelu
10 njegova iskaza zbog vrlo kasnog objelodanjivanja, od strane Tužiteljstva,
11 dokaznog materijala, a to se ticalo same srži ovoga predmeta, i zbog toga što
12 Obrana nije imala dovoljno vremena da se s optuženim o tome iskazu konzultira.

13 Ovaj dio iskaza svjedoka 73 o kojem se sada raspravlja je postavljen
14 nakon pitanja koja je Vijeće postavilo svjedoku. Nakon toga Obrana je
15 iskoristila priliku da u potpunosti unakrsno ispita svjedoka 73 u vezi s
16 njegovim identificiranjem "Mome" kao Momčila Krajišnika.

17 U vezi s drugim zahtjevom kojim se ovdje bavimo, Vijeće se slaže s
18 Obranom da iskaz u vezi sa dozvolama za vatreno oružje izdanima od 1981. do
19 1991. bez spominjanja konkretnog razdoblja unutar tih deset godina nije od
20 velike pomoći Raspravnom vijeću. Međutim prag za prihvatljivost dokaza je nizak.
21 Optužnica pokriva i razdoblje druge polovine 1991. godine. Još jednom, ovo nije
22 slučaj u kojem se rečeni dokazi mogu smatrati potpuno nerelevantnim za

1 utvrđivanje faktičkih navoda o kojima se raspravlja ovdje. Činjenica da je
2 svjedok općenito svjedočio o dozvolama koje su izdavane u periodu od deset
3 godina je pitanje koje se tiče težine koju bi Vijeće trebalo pridati ovom dokazu
4 na kraju suđenja, što znači da ono ne čini sâm iskaz neprihvatljivim.

5 Vijeće bi željelo također primijetiti da je brisanje iskaza iz zapisnika
6 ekstremna mjera koju ne treba olako shvatiti i poduzeti. Ona je razvijena u
7 okviru suđenja pred porotom gdje su takve mjere katkada potrebne da bi
8 spriječile porotnike da razmatraju dokaze koji su štetni i nepravični. U ovome
9 slučaju nema razloga vjerovati da će optuženi trpiti štetu ukoliko se dopusti da
10 relevantni dijelovi iskaza svjedoka 73 ostanu u zapisniku kako bi ih Vijeće
11 moglo vrednovati kasnije i u svjetlu svih dokaza. Htio bih ponovo naglasiti da
12 samo prihvaćanje nekoga dokaza ili iskaza ne daje nikakve naznake o konačnoj
13 težini koju će Vijeće takvom iskazu dati, ako uopće prida kakvu težinu.

14 Oba zahtjeva za brisanje iskaza iz spisa se odbacuju, a strane u
15 postupku se pozivaju da ubuduće ovakve podneske pružaju samo u zadnjem slučaju i
16 to samo kada se iskaz pokaže da je potpuno nerelevantan ili da nema dokazne
17 vrijednosti, odnosno da bi negativno djelovao na pravičnost suđenja.

18 Ovime se zaključuje Odluka Vijeća po ovome pitanju, kao i smjernice
19 Vijeća.

20 [Predresno veće i sudski savetnik većaju]

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Sada ću nastaviti sa obrazloženjem za
22 usmeni nalog o zaštitnim mjerama za svjedoka 101.

1 U ponedjeljak, 9. maja, Vijeće je udovoljilo usmenom zahtjevu tužitelja
2 da svjedok 101 svjedoči na zatvorenoj sjednici.

3 U svom zahtjevu tužitelj je rekao da se svjedok nalazi u jedinstvenom
4 položaju u vezi sa jednim incidentom širokog opsega. Tužitelj je ustvrdio da
5 priroda svjedočenja svjedoka će dovesti do njegove identifikacije ako bi on
6 svjedočio uz zaštitne mjere koje bi bile manje restriktivne od zatvorene
7 sjednice.

8 Tužitelj je također obavijestio Vijeće da nakon što je svjedočio sa
9 pseudonimom i uz iskrivljenje slike lica i tona glasa u jednom drugom predmetu
10 pred ovim Sudom, svjedok i jedan njegov rođak bili su izvrgnuti prijetnjama
11 ozbiljne naravi. Svjedok je dva puta dobio prijeteće telefonske pozive,
12 uključujući jedan koji je bio izravno povezan sa njegovim prethodnim
13 svjedočenjem na ovom Sudu. U jednoj situaciji jedna vrijedna imovina koja je
14 pripadala svjedoku je bila ukradena, uz prateću prijetnju da ako on dođe po tu
15 svoju imovinu, da će najvjerojatnije biti ubijen.

16 Osim toga tužitelj je obavijestio Vijeće da obitelj svjedoka i dalje
17 boravi u Bosni i Hercegovini. Osobe o kojima govori svjedok u vezi sa teškim
18 krivičnim djelima i nadalje borave na tom istom području.

19 Obrana se nije usprotivila odgovarajućim mjerama povjerljivosti za
20 određene dijelove iskaza svjedoka 101 koji se tiču tog incidenta, što je
21 tužitelj ponudio da se usvoji po pravilu 89(F). Međutim Obrana je ustvrdila da
22 svjedočenje u vezi sa kontekstom za kojeg je tužitelj predložio da ga vodi *viva*
23 *voce* neće dovesti do identifikacije svjedoka. Obrana je predložila da tužitelj

1 nastavi uz dužan oprez da vodi dijelove svjedočenja svjedoka 101 na otvorenom
2 zasjedanju, pod pseudonimom, uz iskrivljenje slike lica i tona glasa.

3 Ovo Vijeće je primijenilo standard u vezi sa zahtjevom za zaštitne mjere
4 i smatra da je taj standard uvriježen. Ona strana koja traži zaštitne mjere mora
5 pokazati da postoje objektivni razlozi koji predstavljaju rizik za sigurnost ili
6 dobrobit svjedoka ili obitelji svjedoka ukoliko postane poznato da je svjedok
7 svjedočio. Obično je dovoljno za zaštitne mjere ako strana može pokazati da se
8 svjedoku prijetilo.

9 Vijeće smatra da je tužitelj pokazao da postoje objektivni razlozi za
10 rizik u slučaju svjedoka 101. Nakon objašnjenja tužitelja u vezi s time o čemu
11 će svjedok *viva voce* svjedočiti, Vijeće također smatra da mjere koje bi bile
12 manje restriktivne od zatvorenog zasjedanja ne bi na prikladan način pružile
13 sigurnost svjedoku. Po mišljenju Vijeća, ovo svjedočenje će biti u dovoljnoj
14 mjeri detaljno da bi se na njegovoj osnovi mogao utvrditi identitet svjedoka.

15 I time se završava odluka s ovim u vezi.

16 Sljedeća odluka koju ću pročitati je nalog za skidanje povjerljivosti sa
17 iskaza svjedoka 73 i 239. Ovo je odluka u vezi sa iskazom na poluzatvorenoj,
18 odnosno zatvorenoj sjednici dva svjedoka.

19 Dana 18. aprila 2005. strane u postupku su identificirale dijelove
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 iskaza svjedoka 73 iza zatvorenih vrata koje bi trebalo objaviti javnosti. Osim
2 toga 20. aprila su učinili isto u vezi sa svjedokom 239. Strane u postupku su
3 rezultate svojih razgovora *e-mailom* proslijedili Raspravnom vijeću.

4 Vijeće je pregledalo sve dijelove iskaza koje su strane u postupku
5 identificirale za ova dva svjedoka te smatra da ih se može sigurno objelodaniti.

6 Vijeće stoga nalaže skidanje povjerljivosti poluzatvorene sjednice za
7 izvatke iskaza svjedoka 239 kako je i prikazano u dokumentu koji će sada
8 razdijeliti naša tajnica. Gospođo tajnice, ja ću Vas zamoliti da ih razdijelite
9 prvom prilikom kada Vam to bude moguće.

10 Što se pak tiče svjedoka 73, Vijeće je zaprimilo jedan popis na kojem se
11 spominju deseci izvadaka iskaza iza zatvorenih vrata koji se također mogu
12 objelodaniti, a to je prikazano u istom ovom dokumentu koji se upravo dijeli.
13 Kako bi se postigao bolji sporazum među stranama, Vijeće nalaže skidanje
14 povjerljivosti za sve te izvatke. Međutim što se pak tiče sporazuma do kojeg bi
15 došlo u budućnosti u vezi sa dijelovima iskaza iza zatvorenih vrata koji se mogu
16 objaviti, Vijeće poziva strane u postupku da razmotre vrijednost dijelova
17 transkripta koje treba objelodaniti i traži da se radi isključivo o nekoliko
18 redaka koji se odnose na tehnička ili proceduralna pitanja koja nemaju nikakvoga
19 smisla ako su izolirana. Jedan dobar primjer ili, mogao bih čak reći, jako loš
20 primjer jednog takvog dijela kojega su strane našle kod iskaza svjedoka 73
21 nalazi se na stranici 12265 transkripta. Strane su zatražile od Vijeća da
22 objelodani sljedeći redak: "Hoće li biti kopija na raspolaganju? Da."

Ovim se zaključuje Odluka i smjernice Vijeća s ovim u vezi.

Ne mogu odoleti, a da ovome nešto ne dodam. Čini se da je barem jedna strana koja je ovo predložila - čini mi se da je to bio tužitelj - da je netko u tom timu imao previše vremena na raspolaganju. Ovo je samo jedan primjer. Mislim da bi engleska kraljica rekla da je ovo ne zabavlja.

I sada dolazim do posljednje odluke, a to je nalog za skidanje povjerljivog statusa za svjedočenje svjedoka 60.

21. marta 2005. Vijeće je uputilo tužitelja da pregleda svjedočenje svjedoka 60 sa poluzatvorene sjednice kako bi odredio koji dijelovi se mogu objelodaniti javnosti. To je učinjeno 23. marta i Vijeće je 27. aprila izdalo svoju odluku prilikom posljednje statusne konferencije. Istovremeno, Vijeće je zamolilo Obranu da zatraži daljnja objelodanjivanja ukoliko bude smatralo da i druge dijelove treba i da se oni mogu sigurno objelodaniti publici.

Obrana je svoju molbu dostavili *e-mailom* 6. maja, a tužitelj je na to istoga dana i odgovorio. Obrana je svoju repliku dostavila 7. maja.

Stranke se sada slažu da reci od 11 do 19, stranica transkripta 10837, se mogu objelodaniti javnosti. Vijeće je pregledalo taj materijal i slaže se da ništa iz tih redaka ne može identificirati svjedoka.

Što se tiče dijela teksta koji teče od stranice 10871, redak 9, do

1 stranice 10873, redak 1, Vijeće je pregledalo argumentaciju stranaka, kao i
2 materijal. Vijeće smatra da tekst na stranici transkripta 10872, redak 21, koji
3 počinje riječima "Ono što bih želio znati...", i tekst koji teče do stranice
4 transkripta 10873, redak 1 do, uključujući, "Mlada odrasla osoba u tom istom
5 selu..." mogu bez opasnosti biti objelodanjeni javnosti. Ja primjećujem pritom
6 da ovaj tekst nema velikog značaja budući da tu nije riječ o dokazu.

7 Vijeće stoga od Tajništva traži da se ovi dijelovi transkripta
8 objelodane javnosti.

9 I ovim se zaključuje odluka Vijeća u vezi sa svjedočenjem svjedoka 60.
10 Nije potrebno reći da će se sve objelodaniti javnosti, nego samo dijelovi.

11 Dakle ovime se završava ova odluka.

12 Možda ćemo sutra ili prekosutra imati vremena da riješimo još neka
13 proceduralna pitanja, na primjer pitanja vezana uz dosje Brčko, no za sada ćemo
14 završiti sa zasjedanjem.

15 Nastavit ćemo sutra u 15.30h u istoj sudnici.

16 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

17 ... Sednica završena u 16.46h.

18 Nastavak zakazan za četvrtak,

19 19.05.2005. u 15.30h.